

ОДГЛЕДУВАЊЕ НА СОНЧОГЛЕД

Сончоглед (*Helianthus annuus*), едногодишно растение чие име потекнува од големите цветови со дијаметар од 15 до 45 см и облик во форма на сонце, растение со многу специфична навика да цветовите се вртат кон сонцето. Пренесен од Америка во Европа во 16 век, оваа култура денес е една од нај одгледуваните за производство на сончогледово масло кое е едно од нај распространетите рафинирани масла за јадење. Денес се одгледува на големи површини во САД, Русија, Франција, Германија, а кај нас е застапен во Пелагонија, Повардарието, Струмичко, Штипско, во Скопскиот регион и во Полог.

Сончогледот не успева на кисела, мочурлива и премногу солена почва, а успева на почви со неутрална или малку алкална реакција. Како предкултури за сончогледот прифатливи се житата као и пченката, а се препорачува да се избегнуваат грашокот, сојата, гравот, шекерната репа. Треба да се избегнува сеење на сончогледот на исто место неколку години по ред, бидејќи ова растение за 1 година го впира максималниот износ на сите минерали, па поради ова се препорачува оптимален период на пауза од 3 до 4 години. Треба да се води сметка и за количината на водата во почвата. Сончогледот не милува почви со големи количини на вода. Сеидбата на оваа култура може да започне кога температурата на воздухот е најмалку 10 степени целзиусови, при што семето брзо се разива и се зголемува 'ртењето. Ако се сее порано и на ладна почва, семето нема да изрти и ќе додје до разредување. Сатндардната длабочина на сеењето е од 4 до 6 см , во подрачја со сува клима се сее подлабоко меѓу 6 и 10 см, а на глинести почви со многу влага меѓу 5 до 6 см длабочина.

Сеењето на сончогледот се врши во редови од 70 см со што се овозможува рачно плевење и обезбедување на секое растение доволна површина за хранење. Кореновиот систем на сончогледот користи вода која е недостапна за другите растенија бидејќи продира до поголема длабочина. На ова растение му треба влага во сите фази на раст и развој. Растението нерамномерно ги користи хранливите материи. Пред да цвета кога коренот и надземниот дел на

растението активно растат, се троши многу азот и фосфор. Калиумот му е потребен на сончогледот во текот на целата фаза на раст и развој и особено пред да почне да цвета.

Азотот го подобрува растот, фосфорот е важен до почетокот на развивање 4 пара лисја, калиумот е значаен за формирање на зрната и го зголемува приносот, а борот се внесува со помош на ѓубрива и истиот е значаен во доцните фази од развојот на растението.

Плевелите се сериозен проблем, затоа ова растение треба да се плеви нај малку 3 пати.

Бербата на сончогледот започнува кога задниот дел од питата пожелтува, бојата на семето ќе добие стандарден интензитет за сортата. Тое е во месец август кога и питите поради својата тежина висат на растението. Од 1 хектар може да се добие 1,5 до 3,5 тони сончоглед.

Заклучок

1. Ова е пролетна култура, што значи дека производниот циклус започнува на пролет завршува на есен и трае само 100 до 150 дена во зависност од сортата и технологијата.
2. Тоа е отпорно растение на суша, односно е прилагодено на нашата клима.
3. Со соодветна технологија на производство се постигнуваат високи приноси, а содржината на маслото во семето е од 50% до 54 %.
4. За сеидба на 1 хектар потрени се 5 до 10 кг. семе.
5. Достапност на цел сет земјоделска механизација во текот на целиот процес на производство.

АПРЗ РЕ Скопје

Дипл. инг. агр. Владимир Пинзовски